

[Rahbæk Møller]

rolle i det samfund, vi er på vej ind i. Derved øges betydningen af samfundsvidenskaberne.

Det er ikke hensigten med disse bemærkninger at undervurdere, at der er og altid vil være forskningsgrene, som vi alene opretholder af kulturelle grunde uden noget håb om en egentlig nyttevirkning i øvrigt. Det gælder i øvrigt også en række discipliner inden for naturvidenskab, måske vores medlemskab af CERN, som hr. Bertel Haarder nævnte. Men den traditionelle opdeling i hårde fag, som er vigtige for samfundets udvikling, og bløde fag, som man opretholder i den udstrækning, man synes man har råd til, er helt forældet. Det giver Danmark et problem:

Mens vi traditionelt har mange stærke miljøer inden for naturvidenskab, lægevidenskab og humaniora, er samfundsvidenskaberne traditionelt ikke et dansk styrkeområde. Eksempelvis kom der for nylig en opgørelse over internationale publikationer inden for samfundsvidenskaberne i de nordiske lande. Her indtog Danmark en solid bundplacering. Årsagen er både færre midler til samfundsforskning i Danmark og dårligere udnyttelse af de anvendte midler. Det er nødvendigt at understrege, at disse bemærkninger er gennemsnitsbetragtninger, og at der naturligvis findes områder inden for samfundsvidenskaberne, hvor Danmark er langt fremme. Jeg vil senere vende tilbage til sådan et område, men det er et problem, at Danmark som helhed er svagt kørende inden for områder, hvis betydning er hurtigt voksende. Løsningen på problemet er flere penge og større krav. Begge dele er nødvendige; vi kommer ingen vegne, hvis vi alene forsøger os med den ene del af miksturen.

Det bringer mig over til næste hovedtema i regeringens redegørelse: Organiseringen af forskningsfinansieringen. Denne del indeholder en række betragtninger, som jeg er ganske enig i og derfor ikke skal gentage. Men det centrale problem tager redegørelsen ikke fat i: Hvordan påvirker bevillingsstrukturen kvaliteten af forskningen? I efterhånden mange evalueringer af forskellige dele af dansk forskning er der et tema, der er begyndt at dukke op ved disse evalueringer: at markedsstyringen har taget overhånd.

Som det fremgår af redegørelsen, er der sket en udtynding af forskningsinstitutionernes grundbevillinger til fordel for bevillinger i di-

verse fonde og programmer. Det betyder, at alle institutioner er nødt til at få penge fra forskningsråd m.v. Det betyder også, at alle væsentlige institutioner retfærdigvis må være repræsenterede uanset kvalitet, men det betyder tillige, at det element af sund konkurrence, der var tanken med markedsstyringen, forsvinder og bliver til pamperi og en følgen med modestrømningerne. Vi ville have et langt bedre forskningssystem, hvis alle institutioner havde midler nok til at sikre en basal forskning for alle ansatte. Forskningsrådene ville så have færre midler, men til gengæld være frigjort fra forpligtelsen til at tilgodese alle. De kunne så koncentrere sig om at styrke de miljøer, som de fandt bedst, samt om at hjælpe enkeltstående forskere, som institutionerne ikke troede på, men som forskningsrådene gjorde. Disse forskningsråd skulle så ikke nødvendigvis være repræsentative, men samtidig have forskere, der havde dokumenteret, at de kunne forske på internationalt niveau.

Så når jeg endelig til det sidste tema: om teknologiens følgevirkninger. Det er et meget sympatisk afsnit. I det hele taget er det et sympatisk træk hos forsknings- og teknologiministeren, at han straks fra begyndelsen af sin gerning lagde megen vægt på denne side af sagen.

Redegørelsen indeholder en række beskrivelser af især politiske initiativer på det etiske område. Men der mangler en konstatering af, at vi faktisk havde et stærkt forskningsmiljø i Danmark på grænsefladen mellem samfund og teknologi. Det er netop et af eksemplerne på, at på trods af mine tidligere bemærkninger om samfundsvidenskabernes kvalitet er situationen langt fra håbløs. Her havde vi et miljø eller rettere sagt flere miljøer, som var enestående i international sammenhæng. Jeg brugte datid, og det skyldes, at disse miljøer stort set ikke eksisterer mere. Pengene er forsvundet, og da institutionerne selv kun har beskedne midler til at fastholde en aktivitet og forskere jo også er en slags mennesker, der skal betale deres husleje, er de fleste af forskerne gået over til andre emner.

Jeg skal derfor opfordre ministeren til at følge sin store interesse for teknologiens konsekvenser ved at sørge for, at der er forskningsmidler til rådighed på området. Som allerede nævnt bør midlerne ledsages af krav om international publicering. Jeg ser ingen grund til at